

ELEMENTI I KRITERIJI VREDNOVANJA U NASTAVI PRIRODE I BIOLOGIJE

U nastavnome predmetu biologija i priroda koriste se dva elementa vrednovanja neovisno o metodi kojom su informacije prikupljene:

1. **usvojenost bioloških koncepata**
2. **prirodoznanstvene kompetencije.**

Usvojenost **bioloških koncepata** obuhvaća znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima definiranim u kurikulumu bez obzira na način provjeravanja znanja (usmeno ili pisano). U sklopu te sastavnice vrednuje se:

- poznavanje temeljnih pojmova i stručnoga nazivlja
 - razumijevanje pojava i procesa, uz objašnjavanje međuodnosa i uzročno-posljedičnih veza u živome svijetu te kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode
 - primjena znanja i rješavanje problemskih zadataka pomoću usvojenoga znanja.
- a) **Usmeno** provjeravanje i ocjenjivanje učenikova znanja provodi se sustavno, u pravilu na svakom nastavnom satu, bez obveze najave.
 - b) Pod **pisanim** provjeravanjem podrazumijevaju se svi pisani oblici provjere koji rezultiraju ocjenom. Provodi se na kraju nastavne cjeline i obuhvaća sve ili većinu ishoda nastavne cjeline. Najavljuje se, a datum se unaprijed upisuje u vremenik pisanih provjera u skladu s *Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi*.

Učenik koji nije nazočan na satu pisane provjere pisat će je naknadno. Ako je nenazočan do jednog nastavnog dana provjeru će pisati na sljedećem satu, a u slučaju dulje opravdane odsutnosti termin pisanja dogovara s učiteljicom.

U elementu **prirodoznanstvene kompetencije** vrednuju se vještine i sposobnosti koje je učenik stekao te praktična primjena teoretskoga znanja ili praćenjem njegovih aktivnosti i/ili rezultata tih aktivnosti.

To mogu biti.

- praktični radovi
- prezentacije
- referati
- poster
- seminarski radovi, kao i prikazi rezultata radova, istraživanja, zaključaka i sl.

Prema definiranim odgojno-obrazovnim ishodima, vrednuju se postupci i procesi pri istraživanju, učenikovo sposobnosti da prikaže dostupne podatke o nekoj pojavi ili procesu, da raspravlja s različitih gledišta, smisleno raščlani problem, prikaže međuodnose u sklopu pojave, riješi postavljeni problem na temelju uvježbanih modela ili uoči pogreške i predloži vlastita rješenja.

Uz brojčane ocjene jednako su važan dio vrednovanja i **bilješke** kojima učitelj/nastavnik redovito opisuje i prati napredovanje učenika. One su povratna informacija učeniku, roditelju i samomu učitelju/nastavniku o svim aktivnostima učenika, razvoju stavova, procesima učenja, kreativnome i samostalnome mišljenju, suradnji i radu u paru i/ili skupini, donošenju valjanih odluka, međuvršnjačkome vrednovanju i samovrednovanju. Pri praćenju učenika potrebno je pozornost usmjeriti na elemente temeljnih kompetencija, a to su:

- 1. odgovornost (učenik ispunjava svoje obveze i izvršava zadatke, iskorištava vrijeme na satu za rad i učenje, zadaće i radove u skladu s dogovorom, poštuje rokove, preuzima odgovornost za vlastito učenje i ponašanje u školskome okruženju)
- 2. samoinicijativnost i samoregulacija (samostalno uči, rješava zadatke ili provodi aktivnosti, planira, prati i prilagođava vlastito učenje, ispunjava obveze uz minimalne poticaje učitelja/nastavnika, ulaže trud i ustraje u učenju i radu)
- 3. komunikacija i suradnja (prikladno komunicira i uspješno surađuje s drugim učenicima i učiteljem/nastavnikom).

Usmeno provjeravanje

Ocjena	Opis postignuća
Odličan (5)	– učenik je svladao nastavno gradivo, samostalno iznosi i objašnjava činjenice, siguran i samostalan, brzo i logično zaključuje bez pomoći učitelja, uspješno povezuje sadržaje, uočava korelacije s drugim predmetima, s lakoćom odvaja bitno od nebitnog – učenik samostalno opisuje i objašnjava različite procese, samostalno navodi vlastite primjere – sposoban je prenositi znanje na druge učenik, uspješno rješava problemska pitanja, te sigurno i jasno izlaže vlastitu argumentaciju – stečeno znanje primjenjuje na nove, složenije primjere razvio je mogućnost vrednovanja
Vrlo dobar (4)	učenik je uglavnom usvojio činjenice, razumije gradivo i povezuje pojmove, navodi vlastite primjere, uz malu pomoć rješava i složenije zadatke, obrazlaganje točno, ali je ponekad nesiguran, učenik pravilno objašnjava i primjenjuje većinu pojmova, zaključke donosi na već naučenim primjerima – učenik uglavnom samostalno opisuje tijek nekog procesa i argumentirano odgovara na pitanja, uz eventualno postavljanje potpitanja – posvećuje pažnju zadatku – postiže vrlo dobre rezultate u odnosu na predviđena postignuća
Dobar (3)	– učenik je djelomično usvojio činjenice, razumije gradivo, ali ga ne zna primijeniti niti obrazložiti vlastitim primjerima – ne povezuje pojmove u potpunosti, potrebna je pomoć učitelja – samostalno rješava jednostavne probleme i zadatke, jasno izlaže sadržaj, ali je nejasan u argumentiranju, razumije osnovne zakonitosti i pojave – pojmove i pojave objašnjava na jednostavnim primjerima, a stečeno znanje primjenjuje u novim situacijama uz pomoć nastavnika
Dovoljan (2)	– učenik djelomično prepoznaje ključne pojmove, ne razumije u potpunosti gradivo, iznosi stečeno znanje uz izrazitu pomoć učitelja koji ga vodi i usmjerava kraćim potpitanjima – pojave opisuje samo uz pomoć učitelja, ne povezuje činjenice – odgovara po sjećanju, bez razumijevanja, do rezultata dolazi uz pomoć učitelja, usvojio je minimum ključnih pojmova na razini prepoznavanja – učenik nabraja osnovne faze nekog procesa, ali ih ne može samostalno opisati i izvesti zaključke
Nedovoljan (1)	– Učenik ne prepoznaje osnovne ključne pojmove, ne razumije nastavni sadržaj i nije ga u stanju samostalno izložiti niti na razini reprodukcije, pogrešno objašnjava i ne povezuje gradivo, ne zna odgovor ni nakon znatne pomoći učitelja, ne izvršava zadatke, ne surađuje, ne želi odgovarati – učenik nije u mogućnosti primijeniti najosnovnija znanja

Pisana provjera

Kriteriji vrednovanja pisane provjere znanja - bodovna skala izražena u postocima

Bodovi - %	Ocjena
0-50	Nedovoljan (1)
51-60	Dovoljan (2)
61-80	Dobar (3)
81-90	Vrlo dobar (4)
91-100	Odličan (5)

OSTALI OBLICI UČENIČKIH URADAKA

Ostali oblici učeničkih uradaka (istraživački radovi, projektni zadaci, prezentacije...) vrednovat će se prema precizno razrađenim kriterijima prilagođenim konkretnom tipu zadatka, a učenici će biti s njima unaprijed upoznati.

Primjer:

Vrednovanje prezentacije

		Razine ostvarenosti kriterija	
Sastavnice	Potpuno (3 boda)	Djelomično (2 boda)	Potrebno doraditi (1 bod)
Tema i točnost sadržaja	Sadržaj točan, sadrži sve pojmove potrebne za razumijevanje	Sadržaj većim dijelom potpun, nedostaje 1-2 pojma	Sadržaj manjim dijelom točan, nedostaje veći broj pojmova
Vizualna organizacija	Sadržaj sistematično i kreativno prikazan (slike, tablice), tekst kratak i jasan.	Sadržaj djelomično sistematično i kreativno prikazan (slike, tablice), količinu teksta treba prilagoditi.	Sadržaj nije sistematično prikazan nedostaje slika i tablica, tekst nije jasan.
Organizacija izlaganja	Informacije i ideje prezentirane su na zanimljiv način i logičkim slijedom koji je lako pratiti	Informacije i ideje prezentirane su uglavnom logičkim slijedom	Izlaganje je teško pratiti jer izostaje logički slijed
Popis literature (ako se koristi)	Na zadnjem slajdu su pravilno citirani svi izvori, a u prezentaciji su ispod svih slika navedene poveznice (izvori).	Na zadnjem slajdu je pravilno citirana većina izvora, a u prezentaciji je uz većinu slika navedena poveznica (izvor).	Literatura nije pravilno navedena. Uz slike ne postoje poveznice (izvori).

Bodovi za ocjene: odličan- 11, 12; vrlo dobar- 10,9; dobar- 7,8; dovoljan- 5,6

